

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Цветан Кулевски

за публична защита на дисертационен труд на тема:

ОПЕРНОТО ИЗКУСТВО И НЕГОВИЯТ ИМИДЖ В КОНТЕКСТА НА ПОПУЛЯРНАТА КУЛТУРА

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки“ (*Журналистика – Изграждане на имидж*), съгласно Заповед № 38 – 268 / 04.06.2019 год.

на Петя Анастасова Параловска

Научен ръководител: проф. дфн Милко Петров

Авторката извършва целенасочено наблюдение на взаимовръзката между елитарното изкуство като *операта* и другите форми на популярната култура. Това тя прави в контекста на възхода на масовата медийна култура. Тъкмо чрез масмедиите операта достига до публиката. Нейната *основна цел* е да изследва трансформациите на оперния имидж на съвременния етап от развитието на изкуството.

Докторантката проследява в дълбочина цялостния процес на развитието на операта като по-консервативно и сравнително „*затворено*“ в себе си изкуство, което се стреми през годините да заема позиция на културна форма, неподвластна на изменения и външни естетически влияния. С появата на т.нар. „*дигитална епоха*“ става възможно и прилагането на модерни технологии за създаване на по-атраактивни сценични продукти. Стават все по-належащи и нови маркетингови инструменти, както и разширяване на *капацитета* на новите медии за презентирание на изкуството пред широк кръг от почитателите му.

В тази връзка, авторката си поставя смела *цел да докаже* наличието на съществена взаимовръзка между операта и популярната култура.

Конструирана е и смела *хипотеза*, да се докаже, че операта е несправедливо и необосновано определяна като елитарна културна форма и „запазена“ територия за елитите.

Операта, твърди докторантката, като част от културното наследство и музикално-сценична културна форма, отличаваща се със свършен синтез на *музикален наратив* и *визуална репрезентация*, носи „етикета“ на елитарна дистанцираност и ексклузивност. От друга страна, съвсем забележимо е, че основните теми в оперните произведения са общочовешки достояния, като: любов, ревност, омраза, отмъщение, възмездие. Тези сюжети, отчита докторантката, могат да бъдат успешно транслирани чрез формите на популярната култура: радио, телевизия и кино. Ето защо за авторката изследването на *полетата на взаимодействие* между популярната култура и операта е много актуална тема на съвременния етап, която тя полага в основата на дисертацията си.

През цялото стегнато и ясно повествование на докторското изследване се прави опит да се отговори *на въпроса*: до каква степен може да се твърди, че операта може да функционира като част от популярната култура. И още, че тя освен като „инструмент“ за наслада, може да изпълнява и функцията на *пропаганден инструмент*, а също и да *генерира знаменитости* от световна величина.

Авторката дори радее за формиране и установяване на нова „*хибридна културна форма*“, обединяваща оперното изкуство и популярната култура. Това би била нов тип цивилизационна колаборация. За целта като *обект* на изследването докторантката възприема оперното изкуство в исторически контекст. В тази връзка оперното изкуство е разгледано не само като солидна културна форма, но и като интегрирана съвкупност от музика, сценична репрезентация и личности.

Като *предмет* на изследването е положен *имиджът* на оперното изкуство и на оперните изпълнители в контекста на популярната култура. Потърсено е новото специфично място на операта в континуума между елитарната и масовата култура. Оттук са произлезли и *основните задачи* за разрешаване в процеса на научното изследване. В работата е търсен и

сполучливо намерен отговор на въпросите: що е „елит“, културен елит, висока култура и популярна култура.

Сполучливо е потърсена и намирана взаимовръзката между операта и различните форми на популярна култура: телевизия, кино, реклама и дигитални технологии, които лежат в основата на трансформацията на оперното изкуство. Новата хибридна културна форма е назована от докторантката „медиазирана опера“. Отчетена е решаващата роля на операта да генерира *знаменитости*. За целта са изследвани кариерните пътища на *Енрико Карузо* и *Лучано Павароти*.

Докторантката успешно прилага *два подхода*: теоретичен и емпиричен. В рамките на *теоретичния подход* е прегледана и анализирана голяма по обем мултидисциплинарна литература. Нейната цел е била да се направи качествен обзор на съществуващите виждания за различните аспекти на елитарността и масовата култура, което е довело до трансформацията на имиджа на операта от строго елитарен и ексклузивен, в по-достъпен и разбираем жанр.

Емпиричният подход е свързан с наблюдения за търсене на реална взаимовръзка между операта и медиите. Доказано е функционирането на нова хибридна форма, разположена на границата между високото изкуство и на популярната култура, наречена от авторката „медиазирана опера“. По един, бих казал перфектен начин, докторантката е сравнила двата образа на Карузо и Павароти, с което доказва своята теза, че операта е в състояние да генерира *знаменитости* от световна величина, независимо от етикета ѝ за елитарна изолираност и недостъпност.

В този смисъл настоящият дисертационен труд представлява обширно изследване на *особената връзка* между оперното изкуство и другите форми на популярната култура, формираща нова хибридна културна форма. Чрез тази т.нар. „медиазирана опера“ докторантката е доказала и своята теза за *пропагандната функция* на оперната музика, неспецифична за изкуството, но показваща способността на операта да въздейства емоционално на големи маси от хора и то в периоди на съдбоносни обществени промени.

Настоящото научно изследване показва, че процесът на взаимодействие между операта и другите форми на популярна култура се характеризира с особена динамика. Оперните институции все по-пълноценно се възползват от *новите* дигитални технологии с цел изграждане на „мрежа“ от последователи и дава възможност за нови хоризонти на разширяване на аудиторията на оперното изкуство.

Авторката успешно е доказала съществуването на взаимовръзка между операта и формите на популярната култура. Така *тя потвърждава и основната си хипотеза*, възприета и формулирана в началото на дисертационното си изследване. Може би наистина това е новаторско изследване на операта, представящо нейния нов имидж в публичното пространство и то в контекста на популярната култура.

В работата е открито доказателство за нарастналата публична видимост на операта в резултат от взаимодействието ѝ с формите на популярната култура. *Приносен момент* на авторката е и представянето на пропагандната функция на операта на съвременния етап от общественото развитие. Това е и своеобразно доказателство, оборващо отвърде ограниченото разбиране за операта като за изкуство, достъпно само за избрани елититни „кръгове“ в системата на публичността.

ОБОБЩЕНО СТАНОВИЩЕ: Настоящата разработка представлява оригинално, комплексно и много задълбочено изследване на състоянието на оперното изкуство в епохата на дигиталните технологии и бурното развитие на медиите. То е напълно завършено, логично обосновано и културно поднесено съчинение за съвременния имидж на оперното изкуство, както и за способността му да генерира нов тип качествени знаменитости от световен мащаб. По тази причина **давам** своето **положително становище** за научния труд на докторантката *Петя Параловска* и заявявам, че по време на публичната защита ще гласувам „**ЗА**“ присъждането ѝ на научната и образователна степен „доктор“.

25.07.2019 год.

Автор: **доц. д-р Цветан Кулевски**